

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

Zestawienie opinii, potrzeb, propozycji, które wpłynęły w trakcie konsultacji

Zestawienie zostało opracowane w oparciu o podsumowanie spotkań dialogowych i konsultacyjnych oraz dyżuru telefonicznego.

Zawarte w zestawieniu uwagi i opinie stanowią cytaty albo parafrazę wypowiedzi osób uczestniczących w konsultacjach. Zostały podzielone według formy konsultacji (spotkania albo dyżur telefoniczny) oraz obszarów tematycznych.

Opinie, potrzeby i propozycje zostaną wzięte pod uwagę przy opracowaniu dokumentu.

SPOTKANIA DIALOGOWE I KONSULTACYJNE

obszar tematyczny konsultacji: RÓŻNORODNOŚĆ SPOŁECZNA – CZYM JEST, JAK JĄ WSPIERAĆ?

- fałszywe jest myślenie, że jest jakaś większość, która czuje się u siebie i mniejszość, która jest gościem,
- sama większość jest zróżnicowana,
- nie szukajmy cech, które nas etykietują, raczej szukajmy różnych cech w każdym i każdej z nas,
- należy patrzeć na wszystkich jako różnorodnych, różnorodność dotyczy każdej osoby i każdej grupy,
- ważne, żeby próbować odchodzić od polaryzacji mniejszość/większość,
- ryzyko związane z odejściem od podziału mniejszość/większość jest takie, że można stracić z oczu niesprawiedliwość jakiej doświadczają konkretne grupy,
- ważne, żeby szeroko rozumieć pewne kategorie i wartości i wychodzić poza utarte schematyczne rozumienie, np. w dostępności nie chodzi tylko o bariery architektoniczne czy komunikacyjne, ale m.in. czy biblioteki posiadają literaturę w różnych językach lub o rodzinach nieheteronormatywnych,
- docelowo potrzeby wszystkich grup powinny być na tyle zaspokojone, żeby nie było konieczności nazywania poszczególnych grup i walczenia dla nich o coś,
- ciągle nazywanie wymiarów różnorodności jest meczące dla osób, które są ciągle na świeczniku, ciągle się o nich mówi,
- jeśli różnorodność się ciągle nazywa i wymienia jej elementy, a nie pozwala się jej być czymś naturalnym, codziennym, to prowadzi ku egzotyzacji i folkloryzacji,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- dobra droga to mainstreamowanie, pilnowanie, żeby tam, gdzie to niezbędne, nie tworzyć rozwiązań projektowych wyłącznie dla wąskich grup. Inaczej prędzej czy później dojdzie do gettyzacji. Lepiej, żeby decyzje były podejmowane w duchu projektowania uniwersalnego,
- strategie wprowadzania zmian powinny mieć dwa poziomy/kierunki:
 - oddolna – wsparcie przez miasto działań oddolnych,
 - oraz praca „u dołu” oraz „od góry”, czyli działania strategiczne, duże akcje i projekty oraz tworzenie standardów i zabieranie głosu, gdy dochodzi do dyskryminacji,
- należy pamiętać o tym, że cechy wrodzone nie mogą być traktowane jako czyjś światopogląd, miasto nie ma narzędzi, żeby komuś narzucić przekonania, a wspieranie konkretnej grupy znajdującej się w trudnej sytuacji, to nie jest nierówne traktowanie mieszkańców i mieszanek,
- należy prostować, kiedy tylko w dyskusjach wokół nowej polityki ktoś sugeruje, że uniwersalne wartości, które staną u jej podstawy, to wybór premiujący światopogląd konkretnej opcji politycznej,
- najważniejszym narzędziem w unikaniu pułapki polityczności jest katalog dokumentów wyższego rzędu, który pozwoli udowodnić uniwersalny charakter przyjmowanych wartości,
- edukacja jest narzędziem, które umożliwi miastu wpływanie również na sfery, które od niego nie zależą,
- kluczowym działaniem wspierającym różnorodność jest edukowanie. Konieczne jest jednak ustalenie, czego konkretnie w pierwszej kolejności i jak uczyć,
- Warszawa to miasto różnorodne i tę różnorodność widać na ulicach. Widać zmianę na plus w ostatnich latach. Miasto stołeczne wyróżnia się na tle Polski, jednak brakuje mu jeszcze wiele do największych europejskich tygłi kulturowych,
- w ostatnich latach podjęto różnorodne działania, dzięki czemu różnorodność mogła się rozwijać i tak się właśnie działo (np. większa dbałość o dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, Warszawskie Dni Różnorodności),
- duża część działań podejmowanych w mieście to działania wizerunkowe, a przed stanowczymi zmianami urząd się uchyla (np. niewiele konkretnych działań na rzecz uchodźców i uchodźczyń, bardzo opóźnione i tylko częściowe zrealizowanie postulatów Warszawskiej Deklaracji LGBT+),
- jednoznaczne stanięcie po stronie różnych grup defaworyzowanych jest teraz wyjątkowo ważne ze względu na zmianę dyskursu politycznego. Różnorodność jest wykorzystywana w grze politycznej. Obecnie osoby publiczne wypowiadają się w sposób, który jeszcze kilka lat temu byłby niedopuszczalny, rośnie też liczba aktów agresji,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- osoby (np. przyjezdne, o niepolskich korzeniach, LGBT+) czują się coraz mniej bezpiecznie, zaczynają się bać i w związku z tym jeszcze bardziej chować,
- ważne pytanie to pytanie „Jak tworzyć regionalną/ lokalną politykę różnorodności w oderwaniu od ogólnopolskiej?”,
- sama Warszawa jest bardzo zróżnicowana, jeśli chodzi o stosunek do różnorodności, przeszkodą w jej uszanowaniu jest nie tylko polityka ogólnopolska. Jest to miasto z wieloma wewnętrznymi napięciami i antagonizmami (np. na osi „przyjezdni” a „miejscowi”). Problem nietolerancji i braku akceptacji jest horyzontalny i dotyczy osób niezależnie od ich wykształcenia, statusu materialnego, kapitału kulturowego,
- obok większego przyzwolenia na nietolerancję i nienawistny język w sferze publicznej pojawia się coraz więcej przeszkód w pracy edukacyjnej w tym obszarze. Pojawia się zastraszanie instytucjonalne: kontrole jednostek odpowiedzialnych za projekty o różnorodności, ataki na trenerów i trenerki. Rośnie opór na zajęcia szkolne, które w jakikolwiek sposób dotyczą inności,
- zauważalne jest narastające wypalenie i zmęczenie związane z różnorodnością. Różnorodność (podobnie jak tożsamość) przestała mieć lekkie, ciepłe skojarzenia. Zaczęła się kojarzyć z lękiem, ciężarem, obawą.

obszar tematyczny konsultacji: DEFINICJA RÓŻNORODNOŚCI SPOŁECZNEJ

- definicja jest szeroka, a jednocześnie dosyć krótka,
- obejmuje całe spektrum doświadczeń wynikających z tego, że osoby się różnią, od stereotypu poprzez uprzedzenie aż po wykluczenie,
- podkreśla, że często dochodzi do wykluczenia ze względu na cechy, których nie można zmienić, nie są wyborem,
- zwraca uwagę na fakt, że część cech jest źródłem przywilejów, co zmniejsza skupienie na grupach defaworyzowanych,
- podkreśla, że cechy różnicujące, to nie tylko kwestia naszej tożsamości i odbioru przez innych, ale jest to równocześnie kryterium dostępności do usług i zasobów - realnie wpływa na jakość życia codziennego,
- wskazuje rolę miasta w kontekście wspierania różnorodnych osób i zapewniania równych szans/równych możliwości,
- definicja powinna być zrozumiała dla każdej osoby zamieszkującej Warszawę, powinna zostać uproszczona lub uzupełniona jej odpowiednim objaśnieniem,
- warto w definicji podkreślić, że różnorodność jest ważna dla Warszawy – ubogaca, daje możliwość uczenia się od siebie nawzajem,
- definicja za bardzo skupia się na tym, co różnicuje, a nie na tym, jakim jest zasobem,
- nie powinna pozostawiać czytających z przekonaniem, że różnorodność to w Warszawie problem, obciążenie,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- definicji warto nazywać wprost, że sytuacja różnorodności wymaga starań, słuchania się, negocjowania,
- choć słowo „cecha” w definicji to dobre słowo, ponieważ jest neutralne i pojemne, to być może nie jest adekwatne do wszystkich aspektów (właściwości), którymi można opisać osób,
- warto, żeby w definicji wybrzmiewało słowo „dyskryminacja”, jako niepokrywające się w pełni semantycznie ze słowem „wykluczenie”,
- warto przetłumaczyć definicję na proste hasła które zostałyby wykorzystane w uświadamiającej kampanii społecznej,
- być może warto odnieść się w definicji do nadrzędnej kategorii praw człowieka. Podkreślać, że granicą wolności i dopuszczalnych sposobów manifestowania swojej różnorodności jest naruszenie praw innej osoby,
- różnorodność występuje zawsze, kiedy chodzi o co najmniej dwie osoby (bo na pewno różnią się jakimiś cechami). Z tego powodu niefortunne może być stwierdzenie, że „Różnorodność społeczna opisuje sytuację, kiedy zbiorowość ludzi tworzą osoby o różnych zestawach cech”. Użycie słowa „kiedy” może sugerować, że są możliwe sytuacje, w których zbiorowość tworzą ludzie o identycznych zestawach cech. Z tego względu być może bardziej adekwatne byłoby pisanie o różnorodności jako czymś stałym, natomiast zmienne byłoby jej natężenie,
- być może warto w definicji odnieść się również do tego, że różne osoby wyznają różne wartości i przyjmują różne postawy. Jednak często i z dużą łatwością myli się cechy osób (np. orientacja psychoseksualna) z wartością jaką wyznaje czy postawą. Ten błąd może być narzędziem do wykluczania takiej osoby i może powodować spory wokół polityki różnorodności.

obszar tematyczny konsultacji: CECHY SKŁADAJĄCE SIĘ NA RÓŻNORODNOŚĆ SPOŁECZNĄ

- konieczne jest stworzenia definicji poszczególnych cech, żeby na pewno dla każdego były jasne,
- lista jest obszerna, przyjęte wybory językowe są dobre, np. „neuróżnorodność” (nie sprowadza różnorodności w tym wymiarze do niepełnosprawności lub pełnosprawności), „orientacja psychoseksualna”, „ekspresja płciowa”, zestawienie „bezdomności” z „domnością”,
- w finalnym dokumencie powinno być zapisane, że ten katalog to lista wskazówek i nie jest wyczerpujący. Należy mieć uważność i otwartość na inne cechy, które również mogą wpływać na funkcjonowanie w mieście,
- szukając sposobów podziału, uporządkowania tych cech, można sięgnąć do kategorii cech pierwotnych i nabytych lub cech, na które ma się wpływ i takich, na które nie ma się wpływu,
- cecha: stan zdrowia (w tym zdrowia psychicznego) – czy stan zdrowia nie obejmuje też stopnia sprawności fizycznej?,
- cecha: płeć – powinna być raczej płeć przypisana postrzegana społecznie, ponieważ teraz nachodzi się z tożsamością płciową,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- cecha: tożsamość płciowa – należy rozbić tożsamość i ekspresję płciową na dwa oddzielne punkty,
- uwzględnienie osób interpłciowych – dodanie „cechy płciowe”,
- propozycja, żeby wygląd był osobną kategorią, ponieważ poprzednio sklejał się z tożsamością i ekspresją płciową oraz zbiega się w nim wiele ważnych wymiarów, powiązanych z innymi kategoriami, jak religia (ubiór, uczesanie), cechy fizyczne (np. wzrost),
- cecha: gotowość do zaangażowania w życie miasta – to część czegoś szerszego, kapitału społecznego, włączenia społecznego, bycia włączoną w życie społeczne. Obok gotowości do zaangażowania w życie miasta być może warto wskazać również szerszą kategorię – zaangażowanie w życie społeczne,
- obok kapitału kulturowego i statusu społecznego, być może warto dodać kapitał społeczny, jako że to kategoria często używana w naukach społecznych,
- poczucie sprawczości jako osobna cecha; przekłada się na pewność siebie w kontaktach z innymi oraz gotowość do podejmowania działań i inicjatyw. To możliwość samodzielnego podejmowania decyzji o sobie np. osoby które doświadczyły handlu ludźmi, z doświadczeniem przemocy (osoby spoza Polski, którym małżonek/ka rekwiruje dokumenty, przemoc finansowa),
- cecha: stopień znajomości języka polskiego/łatwość posługiwania się polskim w mowie i piśmie:
 - propozycja, by uwzględnić również stopień znajomości języka angielskiego,
 - należy pamiętać o osobach Głuchych, które są mniejszością językową,
 - propozycja, żeby dodać cechę: „potencjał/kapitał językowy” osób nie pochodzących z polski,
 - należy pamiętać, że może to być bardzo zróżnicowana cecha,
 - ważne, żeby kategorię języka traktować szerzej, obecnie w Warszawie mieszkają osoby, które nie znają polskiego a znają wiele innych języków (nie tylko angielski, ukraiński, rosyjski),
 - cechę tę należy uwzględnić ponieważ wpływa m.in. na możliwość sięgnięcia do informacji w zrozumiałym języku,
- cecha: model rodziny:
 - warto zastanowić się nad sformułowaniem (lub inną cechą), która kierowałaby też w stronę liczby osób w rodzinie (wielodzietna, życie samodzielne) lub może uwzględnić ten aspekt w opisie tej cechy,
 - w tej cesze narzuca się przekrój pokoleniowy, nie relacje,
 - ewentualnie „model wspólnoty”,
- cecha: wybory konsumenckie i zdrowotne (np. dieta) – warto poszukać jeszcze innego dopełnienia niż „konsumenckie” (czy to adekwatne

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

określenie dla wyboru wynikającego z wyznania?),

- cecha: narodowość – dodać w tej grupie cechę: „nawyki żywieniowe/ograniczenia dietetyczne lub jedzenie lub potrawy koszerne/halal” (lub przy wyznaniu),
- cecha: status pobytowy (lub jego brak):
 - propozycja innego sformułowania do statusu pobytowego, np. dodać w nawiasie: „czas trwania procedury”. To ważne bo są osoby, które są permanentnie w toku legalizacji pobytu i determinuje to ich jakość życia,
 - zmienne, o których się mówi to długość pobytu w mieście oraz bycie w toku legalizacji pobytu (może jako dodatkowe cechy?),
 - być może polityka powinna uwzględniać plany integracyjne różnych osób, bo są osoby, które nie są zainteresowane integracją,
- cecha: pochodzenie (migracje w ramach Polski, w tym wielkość miejscowości pochodzenia): w tym również długość okresu zamieszkiwania w Warszawie (staż warszawski),
- obok miejsca pochodzenia / doświadczenia migracji jest jeszcze kwestia osadzenia w kulturze, znajomości kodów kulturowych, która wpływa na sposób funkcjonowania w Warszawie,
- cecha: wyznawany światopogląd:
 - lepiej sam „światopogląd” – światopoglądu się nie wyznaje,
 - sugestia, żeby dodać w tej grupie wartości jako kolejną cechę,
- cecha: religia, wyznanie lub ich brak – dodać w tej grupie cechę: „nawyki żywieniowe/ograniczenia dietetyczne lub jedzenie lub potrawy koszerne/halal” (lub przy narodowości/pochodzeniu).

obszar tematyczny konsultacji: WARTOŚCI WARSZAWY RÓŻNORODNEJ SPOŁECZNIE (w podziale na poszczególne wartości)

wartość: WSZYSTKIE OSOBY CZUJĄ SIĘ U SIEBIE

- bycie u siebie oznacza czucie się komfortowo w przestrzeni Warszawy,
- to, żeby mieszkańcy i mieszkanki czuli_czuły się u siebie może być wspierane przez miasto (np. dzięki umożliwieniu kontaktu z urzędnikami czy dostępu do informacji mimo nieznamomości polskiego),
- czucie się u siebie zależy też od nastawienia wszystkich otaczających kogoś osób,
- ważna jest edukacja, ale nie poprzez kampanie społeczne, a przez spotkanie się i wymianę doświadczeń i poglądów,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- podczas tworzenia przestrzeni do spotkań i poznawania się należy pamiętać, żeby unikać sytuacji, w której jakąś grupę prezentuje ktoś, kto do niej nie należy,
- ważne jest unikanie egzotyzyacji lub powielania stereotypowego wizerunku danej grupy,
- ważne jest to, co dzieje się w szkołach – edukacja globalna, przeniesienie lekcji religii na początek lub koniec dnia, żeby zrezygnowanie z nich nie nastroczało niedogodności, zapewnienie lekcji etyki,
- miasto musi mieć przestrzeń dla osób mniej zamożnych, przestrzeń nieonieśmielającą,
- konieczne jest unikanie gentryfikacji, spychania mniej zamożnych osób poza eksponowaną, widoczną przestrzeń. Podobnie z osobami nienormatywnymi w dowolny sposób,
- fundamentem dla zbudowania poczucia bycia u siebie byłoby zadbanie o dobrostan psychiczny mniejszości, samoocenę, prewencja problemów emocjonalnych, nerwic, fobii społecznej itp.,
- pytanie czy mniejszość może blokować rozwój? (w kontekście osób mało kompetentnych cyfrowo). Miasto powinno poszukiwać ścieżek rozwoju, które nie wykluczają.

wartość: ZROZUMIENIE DLA PERSPEKTYW INNYCH OSÓB

- tak sformułowana wartość kojarzy się z krytycznym myśleniem i otwartością. Jest to znacznie lepsze niż „przyzwolenie na inne perspektywy”,
- jest to bardzo wywrotowa propozycja, może być nadużywana przez osoby broniące wykluczających wypowiedzi i poglądów,
- inne ryzyko: kiedy mówimy o czymś oczywistym jak np. prawa wyborcze kobiet i ktoś przyjdzie to kwestionować to nie może być zrozumienia dla takiej perspektywy, a w oparciu o tę wartość, ktoś może się tego domagać,
- zrozumienie innych perspektyw nie oznacza, że się je przyjmuje czy zgadza z nimi, tylko rozumie, skąd się wzięły,
- może ramą dla tej wartości powinna być zasada: moja wolność kończy się tam, gdzie zaczyna twoja.

wartość: WSZYSTKIE OSOBY CZUJĄ SIĘ CZĘŚCIĄ WIĘKSZEJ CAŁOŚCI

- ważna i jednocześnie trudna do realizacji wartość, ze względu na polaryzację społeczną, m.in. dlatego, że ludzie wzajemnie wstydzą się siebie, tego, co robią,
- rodzi dylematy związane z jej realizacją:
 - dobra wartość, bo jako całość tworzymy wartościową społeczność, bo każdy coś do niej wnosi,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- jednocześnie każda osoba może mieć coś, czego nie możemy akceptować, co jest szkodliwe,
- jak ją realizować? W tym sensie jest to wartość utopijna.

wartość: MIASTO NIE NARZUCA ŚWIATOPOGŁĄDU

- wartość, którą wiele osób może źle skojarzyć, stąd ryzykowne jest umieszczanie jej w dokumencie,
- to wartość oczywista, miasto nie może nikogo do niczego zmusić, nie ma sprawczości, żeby komuś kazać kogoś lubić. Inne sposoby ujęcia potrzeby, którą może wyrażać wskazanie na tak sformułowaną wartość:
 - miasto, nie dzieli, nie ocenia,
 - miasto nie stanowi prawa, kierując się kwestiami światopoglądowymi,
 - każdy i każda niezależnie od światopoglądu ma dostęp do wszystkich usług,
 - jednocześnie miasto nie musi akceptować światopoglądów, które są sprzeczne pewnymi uniwersalnymi wartościami, np. wcale nie musi dawać równej przestrzeni reklamowej, jeśli jakieś światopoglądy odstają od tych wartości,
 - miasto powinno reagować wszędzie tam, gdzie łamane jest prawo, gdzie ktoś się czuje zagrożony, gdzie zaprzeczana jest wiedza wchodząca w zakres konsensusu naukowego,
- czasem światopoglądem nazywa się cechy, na które osoby nie mają wpływu lub działania, na które pozwala miasto, dlatego włączenie tej wartości do polityki wymaga dobrej, precyzyjnej definicji,
- ludzie często myślą narzucanie z pozwoleniem ludziom na coś. Łatwo otworzyć dyskusję, że skoro stwarza się na coś przestrzeń części mieszkańców i mieszkańek, to narzuca się coś reszcie,
- uwagi do definicji/rozumienia światopoglądu:
 - światopogląd nie rodzi możliwości dyskryminowania kogokolwiek, możemy mieć zdanie na jakiś temat czy opinię, ale nie może to rodzić dyskryminacji jakiejś osoby,
 - jest to rodzaj/zestaw opinii, mówi o czymś na temat czego można mieć opinie - nie są to jednak cechy wrodzone; kończy się tam, gdzie zaczyna się wykluczenie,
 - światopoglądem nie jest cecha osoby, zwłaszcza wrodzona,
 - nie jest nim zachowanie czy ekspresja wynikająca z cech przyrodzonych np. orientacji psychoseksualnej,

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- cechy wrodzone nie mają granic w ekspresji, to osoba decyduje czy chce, czy nie chce pokazać coś, ale nie ze względu na strach przed ekspresją, tylko w wyniku decyzji nt. swojej prywatności,
- w przypadku osób nienormatywnych ich zwykła ekspresja postrzegana jest jako światopogląd,
- możemy różnić się na poziomie tego jakie widzimy rozwiązania problemu, ale nie czy dana cecha jest do uwzględnienia w działaniach miasta,
- stwarzanie przestrzeni dla różnych głosów nie jest narzucaniem światopoglądu.

wartość: W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ NIE MA MIEJSCA NA NIENAWIŚĆ

- Warszawa jest przestrzenią walki o swoje prawa przez grupy opresjonowane, co może powodować, że w przestrzeń publiczną pojawiają się mocne słowa czy zachowania. Czasami mocne słowa są potrzebne w przestrzeni publicznej, dlatego może w tej wartości zamienić słowo „nienawiść” na inne,
- warto rozdzielać gniew społeczny, wyrażany przez grupy opresjonowane od nienawiści, to nie jest samo,
- są zjawiska, które nam zagrażają, bo są nienawiścią i jednocześnie są mocne słowa, którymi nazywane są nienawistne zachowania. Jak rozstrzygnąć taki dylemat w kontekście tej wartości?,
- na co nie ma miejsca w przestrzeni publicznej: na emocję, jaką jest nienawiść, czy na przejawy wynikające z tej emocji?:
 - to jest ważne rozstrzygnięcie, żeby nie dopuścić w przestrzeni publicznej do obecności czegoś, co będzie naruszać granice innej osoby,
 - czy jeżeli ktoś czuje nienawiść to ma być wykluczony ze społeczności?,
 - miasto powinno dążyć do tego, by nienawiści było jak najmniej. Drogą do tego jest zapobieganie występowaniu niesprawiedliwości (krzywd) konkretnych grup czy osób,
- nienawiść będzie zawsze, nie da się tego uniknąć; nie ma miejsc publicznych gdzie nie ma nienawiści, możemy tylko podejmować działania na rzecz jej zmniejszania. Z tej perspektywy, ta wartość jest nierealna, to może być raczej cel,
- w tym stwierdzeniu poruszamy się na poziomie minimum, dalekiego od polityki różnorodności; to jest bardziej kwestia karna - pierwsze skojarzenie, a przecież polityka różnorodności to „działania pozytywne”,
- zapis jest ważny, bo pokazuje nienawiść jako zagrożenie i coś na co nie ma zgody. Ważne, żeby nie relatywizować tego zjawiska,
- nie powinno być miejsca na nienawiść w żadnej przestrzeni, w tym prywatnej, żeby nie rodziło to poczucia wyjątków,
- propozycje innego zapisu:

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- w przestrzeni publicznej nie ma przestrzeni na brak empatii,
- solidarnie dążymy wszyscy do braku (niewystępowania) krzywdy i nienawiści.

wartość: WSZYSTKIE OSOBY ODCZUWAJĄ DOBROSTAN

- to słowo w sposób elegancki nazywa odczuwanie szczęścia,
- dobrostan jest zmienny i w zależności od sytuacji jednostki jego osiągnięcie wymaga innych dostępnych zasobów czy wsparcia,
- ten postulat jest nieosiągalny,
- należy kłaść nacisk na proces – zabieganie o to, żeby jak najwięcej osób odczuwało dobrostan,
- może raczej mówić o odczuwaniu przez wszystkich komfortu, jako mniej pojemnej i mniej idealistycznej wersji tej wartości.

wartość: SOLIDARNOŚĆ

- w Polsce to nie jest po prostu słowo - to nazwa związku zawodowego i pytanie, czy te skojarzenia nie odciągną niepotrzebnie myśli osób od jego wartości merytorycznej,
- definicyjnie to, o co chodzi w tej wartości, to zaufanie do siebie (uogólnione zaufanie społeczne), samopomoc, oddolne organizowanie się, udzielanie sobie nawzajem, czerpanie od siebie,
- ta wartość będzie mogła się urzeczywistnić, jeśli miasto wykona wysiłek edukacyjny i będzie wzmacniać przekonanie, że „czasem musimy ponieść koszt podniesienia czyichś szans i nie powinniśmy się przed tym wzbraniać. Niewyrównane szanse mszczą się szybko i jest w interesie każdej osoby, żeby przykładać się do ich niwelowania”,
- bardzo ważna jest diagnoza, rozpoznanie (kto czegoś potrzebuje, jest w trudnej sytuacji) i upowszechnianie tej wiedzy, żeby budować świadomość i zaangażowanie mieszkańców i mieszkank.

wartość: WSZYSTKIE OSOBY SĄ BEZPIECZNE I CZUJĄ SIĘ BEZPIECZNIE

- ważna jest obecność i widoczność policji, straży miejskiej. Miasto musi pilnować przestrzeni publicznej. Mieszkańcy i mieszkanki powinni_powinny znać osoby pilnujące porządku, żeby im ufać,
- mało osób zna kompetencje dzielnicowego, ważne jest wzmocnienie edukacji o roli dzielnicowego,
- potrzebny jest łatwy kontakt z dzielnicowym (co ułatwia aplikacja Moja Komenda, ale mało osób ją zna),

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

- włączanie mieszkańców sprzyja budowaniu bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa. Partycypacja buduje przywiązanie, współodpowiedzialność, ale też spajanie więzi między różnorodnymi osobami,
- osoby muszą wiedzieć, jak zareagować i do kogo się zwrócić, kiedy doświadczają trudnej sytuacji, ale również, kiedy doświadcza jej ktoś inny.
Dobre praktyki:
 - kampanie społeczne, które zawierają te informacje (również w obszarze niepełnosprawności). One naprawdę działają i czynią różnicę,
 - wykorzystanie mediów społecznościowych, influencerów – docieranie do młodzieży,
 - „miejskie akcje”, które angażują do wspólnego działania, docieranie bezpośrednie,
 - wlepki informacyjne, certyfikacja bezpiecznych miejsc. Przypominanie: „Tu o Tobie pamiętamy, tu jesteś bezpieczny_bezpieczna”,
- ważna edukacja osób zatrudnionych przez miasto o tym, jak reagować – np. kierowca autobusu ma silną pozycję, jego reakcja byłaby szczególnie ważna. Będzie traktowany jako reprezentant miasta i to będzie wiele znaczyło dla osoby doświadczającej przemocy.

wartość: MIASTO ZAPEWNIĄ WSZYSTKIM MOŻLIWOŚĆ ROZWOJU – RÓWNE SZANSE

- wartość nierealna do zrealizowania, ale bardzo ważne jest, żeby do tego stanu dążyć,
- miasto powinno dobrze rozpoznawać obszary nierówności, stale je monitorować i prowadzić przemyślane działania, które nie będą oparte jedynie o medialność tematu czy jakiejś grupy,
- ważne jest dobre rozpoznanie punktu, do którego równamy szanse. Bez tego pewne grupy są niedoinwestowane, a inne przeinwestowane,
- trzeba uważać, żeby działaniami wyrównującym szanse nie pogłębiać podziałów i stereotypów (performatywna rola języka i prowadzonych programów społecznych i aktywizacyjnych).

wartość: MIASTO WSPIERA DIALOG I POZNAWANIE SIĘ

- to ważna wartość,
- miasto nie zmusza, nie bierze całej odpowiedzialności, ale wspiera – właśnie to powinno robić,
- dialog i poznawanie się są ważne,
- być może warto jednak również dopisać, że miasto inicjuje taki dialog,
- miasto powinno dawać dobry przykład, w swoich strukturach funkcjonować w sposób „dialogowy”, urzeczywistniać dialog w swoich działaniach.

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

wartość: INTEGRACJA/WŁĄCZANIE

- włączanie to coś więcej niż niewykluczanie,
- integracja/włączanie to jest proces dwustronny, nie może zachodzić tylko i wyłącznie dzięki aktywności jednej strony – albo miasta albo mieszkańców i mieszkańek,
- Integracja/włączanie nie odnosi się tylko do osób z doświadczeniem migracji, w zależności od szczegółowego kontekstu może dotyczyć bardzo różnych grup, np. grup wiekowych,
- niezależnie od wybranego słowa „integracja” czy „włączanie” miasto musi być aktywne, dostrzegać bariery dla integracji/włączania i aktywnie je niwelować,
- ludzie przyjmują różne strategie akulturacyjne – miasto powinno uwzględniać te zróżnicowane potrzeby i dywersyfikować swoje sposoby działania,
- częścią aktywnego podejścia do włączania jest praca edukacyjna, przygotowywanie osób na wybór, który mają (jaką strategię przyjmą, jak bardzo się zaangażują), żeby dokonały go dysponując większą ilością informacji.

wartość: OTWARTOŚĆ NA DRUGIEGO CZŁOWIEKA

- miasto nie może nakazać otwarcia na drugiego człowieka. Może próbować edukować, ale przede wszystkim stwarzać przestrzeń do spotkań, dialogu, wspierać osoby prowadzące działalność edukacyjną,
- naturalną przestrzenią, w której może realizować się ta wartość jest miejska przestrzeń publiczna. Jednocześnie nie do końca można sobie w niej w tej chwili pozwolić na pełną ekspresję siebie i to jest problem. Wymaga to też jednak dbania o nią i zapewnienia wszystkim bezpieczeństwa w niej,
- otwartość na drugiego człowieka i realizowanie się jej w przestrzeni publicznej wymaga dojrzałości, świadomości i wiedzy od osób w otoczeniu. Dzięki temu osoby mogą się czuć swobodnie w przestrzeni miejskiej,
- miasto może budować tę wiedzę/świadomość w swoich materiałach, żeby przypominać o różnorodności i normalizować tę różnorodność i różne nienormalności.

Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji społecznych „Warszawa różnorodna – czyli jaka?”.

Konsultacje trwały od 22 kwietnia do 14 maja 2021 r. Więcej informacji o konsultacjach na stronie www.konsultacje.um.warszawa.pl.

DYŻUR TELEFONICZNY

- ogólna negatywna ocena pomysłu opracowania polityki różnorodności społecznej (opinia wyrażona przez jedną osobę).

[W odniesieniu do tej uwagi należy zadbać o wyjaśnienie przyczyn i celów powstania polityki na etapie konsultacji dokumentu, informowania o konsultacjach, a później – kampanii informacyjnej nt. polityki.]